

A B Á N Y A

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre .. 12 K. Félévre .. 6 K.
Negyedévre .. 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felolós szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA.
Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ.

Megjelenik minden vasárnap.
Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Kender-utca 6. szám.
Telefon-szám: 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Tartalomjegyzék.

Cikk	szénbányászat.	A magyar
bányászat és fémkohászat	— Nyersolajtüzelés	ázt.
Hírek	Bányai hírek.	Külföldi hírek.
Bányászati hírek.	Tudnivalók.	Szerkesztői üzenetek.
Hírdetések.		

Az állami szénbányászat.

A törvényhozás már a legközelebbi napokban foglalkozni fog a pénzügyminiszter által eddig foganatosított szénbányavásárlásokkal. *Wekerle Sándor* pénzügyminiszter a képviselőháznak f. hó 8-án tartott ülésén törvényjavaslatot terjesztett elő „az állami kőszénbányászat fejlődéséről.” Ez a törvényjavaslat a vrndniki, az almásvölgyi, a komlói, a bozovicsi szénbányák megvételének és a zsilvölgyi kőszénbányák házi kezelésbe való átvételének módozatairól számol be.

Nagyon is itt az ideje, hogy ez a törvényjavaslat végre be lett terjesztve. Elsősorban azért, mert immár teljes hitelességgel láthatja és tudhatja mindenki, hogy mily összegbe kerültek e vásárlások és ezzel megszűnnek a rémmesékbe való hiresztelések, amelyek azt akarták elhitetni az országgal, hogy mily megszámlálhatlan milliók lettek itt elpazarolva. A törvényjavaslat szerint az összes szénbányák vételára 8,308.785 korona. Ezen összegből azonban még leütendő a ruma-vrndniki h. é.-vasut 1.455,856 korona vételára, miért is a szénbányák netto vételára mindössze 6.852,929 korona. Tehát távolról sem azok a hiresztelt rémösszegek, sőt egész határozottan és nyugodtan azt lehet konstatálni, hogy a pénzügyminiszter minden tekintetben olcsón vásárolt.

Következik immár az a kérdés, hogy jól vásárolt-e a pénzügyminiszter? Ismételt volt alkalmunk az állami szénbányászat kér-

désével foglalkozni és szakszerű alapon indokoltuk, hogy az állami szénbányászat kiindulási pontját képezett eszme, valamint az eszme végrehajtása is mindenképen helyes volt. Ismertettük a megvásárolt vrndniki, almásvölgyi és bozovicsi bányákat, valamint az állami kezelésbe vett zsilvölgyi bányákat és tárgyilagos indokokkal kifejtettük ezen nagy-szabású állami közgazdasági akció iparpolitikai és nemzeti nagy jelentőségét. És a most benyújtott törvényjavaslat és annak indoklása mindenben megerősíti akkori álláspontunk szakszerű helyességét.

Ma mindazonáltal van nem helyeselni valónk is. Nem érthetünk egyet a komlói szénbánya megvásárlásával. Nem mintha a bánya nem tartoznék a jobbak közé, avagy talán tulságos drágán lett volna vásárolva. Sőt ellenkezőleg. Az állam egy igen jó bányát igen olcsón vásárolt. De nem kellett volna ezt a szénbányát megvásárolni. Ez a szénbánya a lehető legerősebb kezekben volt, oly erős kezekben, ahol az okszerű, fokozatos fejlesztés minden irányban és minden körülmények között biztosítva volt. Nálunk, ahol mindig közgazdasági vívmány, ha az erős nagy tőke iparral foglalkozik, közgazdasági hiba az ilyen tőke kezéből egy prosperáló iparvállalatot kivenni. A komlói szénbányászat fejlesztése teljesen biztosítva volt és ha az állami szénpolitika érdeke azt hozta magával, hogy azon a vidéken is legyen állami szénbánya, ez esetben ott még fel nem tárt területeket kellett volna átvenni, furatni és új szénbányát kellett volna nyitni. Ennek meg lett volna közgazdasági fontossága és haszna és megfelelt volna az állami szénbányászattal kapcsolatos iparpolitikai intencióknak.

De hát ezek csak reflexiók. Ha egyébre nem, arra talán jók, hogy az illetékes irányadó helyen a vásárlási akció folytatásánál figyelembe vétessenek. Mert mi azt hisszük,

hogy tekintettel a nagyszabású kezdetre, az állami akció szénbányák megszerzését illetőleg még befejezve nincsen. Az eddigi vásárlások mindenesetre jól átgondolt és közgazdaságilag helyesen koncipiált szénpolitikára vallanak. Ha mi jól értelmezzük ezt a szénpolitikai programot, ez esetben nem lehet téves az a véleményünk, hogy még vannak pontok, ahol — tekintettel a programmra — az állami szénbányászat végrehajtására — az állami szénbányászat nemcsak indokolt, hanem határozottan szükséges is. Ilyen pontok: az ország északkeleti, délnyugati és dunántúli részeiben keresendők. Mert bármiképpen is kívánja fejleszteni a pénzügyminiszter az eddig kézbe vett területeket, a most jelzett pontok bevonása nélkül az eddigi állami akció csak félmunka maradna.

Ezek a mi észrevételeink a beterjesztett törvényjavaslathoz. Lesz még alkalmunk rá visszatérni, különösen a fejlesztés kérdésére, ami ma már fontosabb a foganatosított vásárlásoknál és amire nézve sajnálnunk kell, hogy oly szűkszavú a törvényjavaslat indokolása. Oly nagy fontosságú ez a kérdés és az ország gazdasági közvéleménye oly nagy tetszéssel és elismeréssel fogadta és oly nagy érdeklődéssel kíséri *Wekerle Sándor* pénzügyminiszternek ezt a hatalmas közgazdasági akcióját, hogy már ebből a szempontból is minél bővebb és részletesebb indoklás lett volna célszerű. Hiszen oly ritka eset, hogy a magyar közvélemény gazdasági kérdések iránt érdeklődik. *Wekerle* érdeme ez a nagy gazdasági rendeltetéssel bíró hatalmas közgazdasági kezdeményezés. *Wekerle* érdeme, hogy a nemzet figyelme oly belterjesen le lett kötve egy nagyszabású közgazdasági kérdés által és csak az ország jól felfogott érdekében cselekszünk, ha ezt az érdeklődést minél inkább fenntartjuk és helyes irányba tereljük. A közvélemény ilyen irányítása képezi a mi legelőkelőbb feladatunkat.

A képviselőház elé terjesztett törvényjavaslat és indoklás szó szerinti szövege a következő:

Törvényjavaslat az állami szénbányászat fejlesztéséről.

1. §. Jóváhagyatik a pénzügyminiszternek az az intézkedése, hogy

1. a vrđniki szénbányát a ruma—vrđniki helyi érdektől vasuttal együtt 2,662.035 koronáért,

2. a ruma—klenaki vasut törzs- és elsőbbségi részvényeinek nagy részét 1,454.856 koronáért,

3. Bozovics környékén öt bányatelket és 786 zárt-kutatmányi jogot 1,706.930 koronáért, végül

4. a komlói szénbányát 2,484.962 koronáért megvásárolta.

2. §. Az 1. §. alapján kötött jogügyletek bélyeg- és illetékmentesek.

3. §. Az állam tulajdonába kerülő vasuti vonalak és az azokkal összefüggő vrđniki szénbánya és tartozékai az államvasutak tulajdonaként a magyar korona országában levő vasutak és csatornák összpontosított telekkönyvébe vezetendők be.

4. §. A jelen törvény első szakaszában felsorolt bányák, bányajogositványok, vasutak és mindezek tartozékainak vételára fejében 8,308.783 korona, felszerelési és beruházási szükségleteikre pedig az 1908—1911-ik évekre összesen 27,387.371 korona hitel engedélyeztetik, mely 4 százalékos adómentes koronajáradék kötvények kibocsátása útján fedezendő.

5. §. A 27,387.371 korona beruházási hitelből 16,234,814 korona a petrozsényi, 3,935.427 korona a vrđniki, 2,297.130 korona az almásvölgyi és 3,020.000 korona a komlói szénbányászat beruházásaira, ezenkívül a vrđniki vasuti állomás kibővítésére 1,900.000 korona esik.

Az engedélyezett hitelek a felhasználás mérvébe képest az illető évi költségvetések beruházási szükségleteinél számolandók el.

6. §. Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy a magyar királyi állami szénbányáknál alkalmazott személyzet illetményeit az 1907. évi L. törvénycikk megfelelő alkalmazásával rendeleti úton ugyanugy szabályozhassa, mint a m. kir. állami vasgyáraknál alkalmazott személyzet illetményei szabályoztatnak, és hogy az állami szénbányászat ügyeinek intézésére az állami szénbányák központi igazgatóságát ideiglenesen felállíthassa.

Ezen szervezések végleges megállapítása iránt az 1910. évi költségvetéssel előterjesztés teendő.

7. §. Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe és végrehajtásával a kereskedelmi és pénzügyi miniszterek bizatnak meg.

Indokolás

az állami szénbányászat fejlesztéséről szóló törvényjavaslathoz.

Az 1907. évi október hó 11-én az országgyűléshez köszöntelepeknek a kir. kincstár részére való megszerzése tárgyában előterjesztett jelentésemben (képviselet 580. szám.) kifejtettem azokat az okokat, melyek engemet köszöntelepeknek megszerzésére indítottak és hivatkozott jelentésemben az általam megindított akció kereteit is körvonaloztam.

Jelentésem a törvényhozás összes faktorai által jóváhagyólag tudomásul vétetvén, kötelességemnek tartom ezen törvényjavaslattal az eddigi ténykedésemre való jóváhagyást kikérni és az akció folytatásához szükséges eszközök megadását kérelmezni.

Amidőn ezen kötelességemnek megfelelően, a jelen törvényjavaslatot alkotmányos tárgyalás végett előterjesztem, tisztelettel bejelentem, hogy a törvényhozás hozzájárulásával megindult akció keretében a már bejelentett intézkedéseken kívül újabb széntelepeket sikerült biztosítanom az állam részére. Miután pedig az akcióval kapcsolatos kiadások, melyek a dolog természeténél fogva egyelőre előirányzatot kívülről nyertek elszámolást,

most már legnagyobb részben számszerűen is megállapíthatók, a benyújtott törvényjavaslat keretében kérem a törvényhozás jóváhagyását azokra a kiadásokra, melyeket a kincstárnak megszerzett széntelepek megvásárlására fordítottam és melyeket a bányatelepek üzembehelyezése, a termelés folytonosságának fentartása és a fokozatos fejlesztés érdekében multhatatlanul teljesítendőnek találok.

Könnyebb áttekintés céljából az egyes széntelepek szerint a következőkben van szerencsém az egyes vásárlásokat ismertetni:

1. A vrđniki bánya megvétele.

A Horvát-Szlavonországok területén levő Vrđnik község határában fekvő Pongrátz-féle magánbányát 1907. évi október hó 31-én vásároltam meg s azonnal állami kezelésbe vettem át.

A szénbánya a hozzátartozó jogosítványokkal és a ruma—vrđniki helyi érdekű vasutal együtt ajánlatván fel az államnak megvételre, a kincstár elővételi jogát 2,600.000 korona erejéig biztosítottam s mint azt az 580. számú jelentésben jeleztem, a bánya termelőképességének, értékének és jövedelmezőségének szakszerű megállapítását egy elsőrendű szakértőkből összeállított bizottságra bízam, mely a bányát bejárva, azt felbecsülte és összegyűjtve a vételre vonatkozó adatokat, a bányaterületről kitermelhető szénmennyiséget 120 millió q-ra becsülte, de hangsúlyozta, hogy a tényleges eredmények jóval felül fogják haladni az óvatosan végzett becslési adatokat, amit az újabb geológiai felvétel igazolt is, amennyiben az ismételt becslés legalább 300 millió q. szén előfordulását konstataulta.

A vételár gyanánt követelt 2,600.000 korona ennél fogva elfogadható lévén, a bányát a kincstár részére megszerztem, miután már maga ez az igen alacsony becslés a vételt kedvezővé teszi, különösen ha figyelembe vesszük a bányával együtt átvett ingó és ingatlan vagyont értékét.

Vételár gyanánt ugyanis kifizettetett:

1. a bányaműért	1,937.200 K	— f.
2. a vasutért	662.800	—
3. vasuti szelvénykamatok fejében	27.616	„ 67
4. 5% kamat a két vételár után	32.845	21
5. a leszámolásnál különfélekért	1.573	„ 27
	Összesen:	2,662.035 K 15 f.

Ezzel szemben átvétetett:

1. Ingatlan		
bányabirtok	1,430.304 K	93 f.
épületek	188.400	— „
gépbereendezés	145.760	— „
üzemi épületek	47.265	— „
földbirtok	19.375	„ — „
	1,831.104 K	93 f.

2. Ingóság:		
leltári tárgy	63.745 K	— f.
anyag	32.512	—
élelemtár	9.838 „	07 „
3. Ruma—vrđniki h. é. vasutnak részvényei	662.800 „	— „
	Összesen:	2,600.000 K — f.

Átvétetett ezenkívül a

cárspénztár	1.618 K	94 f. ingó és
	228.763 „	92 „ értékpapír

ingóval
azaz összesen: 230.382 K 86 f. értékkel.

Ezen adatok szerint a vételár fejében kifizetett 2,662.035 korona 15 fillérből csakis a bányabirtokért fölvetett 1,430.304 korona 17 fillér amortizálódó, mely amortizálás biztosítására már az óvatosságból csak 120 millió q-ra becsült szénkészlet is elegendő. Ennek figyelembevételével a vétel előnyösnek tekintendő, már csak azért is, mert a vrđniki szén keresett és a barna szén között minőség tekintetében elsőrendű helyet foglal el.

A vétel perfektuálása után elrendelt újabb próbafurások már eddig is igen kielégítő eredménnyel jártak, a mennyiben aránylag nem nagy mélységben a terület több pontján lefejtésre érdemes vastagságban több széntelepet állapítottak meg, úgy, hogy az állam javára a Fruska Gora hegység déli lejtőjén a területet szénkihasználásra eddig 5.175 zártkutatómánnal biztosítottam, sőt szándékomban van további zártkutatómánnal az eddig lefoglalt területet kibővíteni, mert a m. kir. államasutak által India és Vinkovce vasútállomásokon eszközölt mélyfurásokkal hasonlóképen lefejtésre érdemes vastagságban jó minőségű szén jelenléte állapítottatott meg, ami arra enged következtetni, hogy a Szerémségnek a Fruska Gorától dél felé a Szávaig eső része egész terjedelmében széntelepeket tartalmaz.

Ezen most említett körülmény indított főképen arra, hogy a Száva folyóig kiépített ruma—klenáki helyi érdekű vasutat is az államkincstár számára megszerzessék. Mert nemcsak a vrđniki szénnek biztosítok ezáltal vízi utat is, hanem a Száva környékén feltételezett széntelepek termékeinek olcsó és gyors szállítása is minden más befolyástól menten biztosítva van, ha az említett helyi érdekű vasut az államkincstár tulajdonát képezi.

Miután pedig az elsőbbségi részvények nagy részét sikerült névértéken alul megszerzennem, s a törzsrészvényeket ráadásul kapnom, ezt a vételt már ma is előnyösnek tekinthetem és a befektetett tőke megfelelő kamatozását biztosítva látom. Ha pedig, amint remélem, ezen területen a szénelőfordulás az eddiginél nagyobb lesz, úgy természetesen a vasut jövedelmezősége is megfelelően emelkedni fog.

A még legnagyobb részben a horvát országos kormány és községek kezeiben levő 450.000 korona névértékű részvények megszerzésére nézve a tárgyalást megindítottam és ezek megszerzésére kérek felhatalmazást a javaslat 1. §. 2-ik pontjában.

(Folytatása következik.)

A magyar bányászat és fémkohászat.

A kormány jelentéséből. —

A kormány 1907. évi működéséről és az ország közállapotairól szóló jelentés és statisztikai évkönyv most jelent meg. A nagyszabású mű rendkívül érdekes és fontos anyagot tartalmaz a bányászatra és kohászatra vonatkozólag, amelyet az alábbiakban ismeretünk:

Az állami bányászat jelentősége tekintélyesen növekedett a szénbányászat életbeléptetésével. Az indító okok, amelyek az elhatározásra vezettek, ismeretesek. Itt az akció fejleményeit illetőleg kiemelhetjük, hogy teljesen kielégítő eredménnyel jártak a kutatások a

Krassó-Szörény vármegyében levő Almás-völgyben; megvétetett a Horvát-Szlavonországok területén fekvő vrdniki kőszénbánya, továbbá felbontatott a petrozsényi állami kőszénbányákra vonatkozó 1916-ban lejáró szerződés s azoknak a kincstár közvetlen kezelésébe való vétele iránt a volt bérlővel új szerződés kötöttetett.

A köszönen kívül az oly nagy ipari jelentőséggel bíró petroleum és más hasznosítható ásványok után való kutatások sem szüneteltek.

Petroleumra — állami szubvenció mellett — Szukón és Zbórón furnak vállalkozók. A petroleumkutatást egyébiránt ezentul az állam saját kezelésében, saját költségén fogja végeztetni.

A vegyipar szempontjából annyira fontos káli-sóra az erdélyi részben, a Mezőségen, Nagysármás község közelében közvetlen állami kezelésben folyik a furás.

A fémhányászat, különösen pedig a selmec-kerületi fémhányák még folyton a mostoha és egyre rosszabbodó viszonyokkal küzdenek. A fémáraknak már régóta tartó árhanatlásához legujabban az általánosán észlelhető drágaság járult hozzá, amely nemcsak az üzemi anyagok órtékót szöktette fel szerfelett magasra, de maga után vonta a munkabéreknek 20–30 százalékkal való emelkedését is. A kedvezőtlen viszonyok szükségessé s indokolttá tették, hogy az 1906. évi jelentésből említett beruházások s előmiveletek, amelyeknek főcélja a termelést tökéletesebb eszközökkel és berendezéssel olcsóbbá tenni, lankadatlan erővel folytattassanak. Ily beruházási munkálatok folynak Felsőbányán, Kapnikbányán, Óradnán; Selmec- és Bélabányán, a Ferenc József-aknán és a Schöpfungtárón, Verespatakon, és Veresvizén. Óradnán a szállítási viszonyok kedvezőre fordulása következtében főképpen a kovandtermelést forszírozták.

A fémkohászat terén a zalatnai szénkéneg-gyár fejlesztése, illetve a mai kor színvonalán álló regeneratív gázfűtéssel ellátott szénkéneggyártó berendezéssel való felszerelése érdemel első helyen említést. Ezenkívül fontos ipari és közgazdasági jelentősége van az alsó Fermezelyen felépített és üzembe helyezett kénsavgyárnak, amely az eddig töméntelen kárt okozott s állandóan kártérítési pereket maga után vont kohófüstöt dolgozza fel kénsavvá. A körmebányai pénzverő, rendes üzemén kívül a bolgár kormány által rendelt három millió leva névértékű nikkelpénz verését befejezte. Megemlítendő, hogy a király megkoronáztatásának 40 éves fordulója alkalmával készült 100 koronás any- és 5 koronás ezüstérmék is a körmei pénzverőben készültek.

A vörösvágási bányában termelt opálok után kereslet egyáltalában nem mutatkozik s ezért a pénzügyi kormány intézkedett, hogy az opálok helyben a bányaműnél, kisebb mennyiségben is eladassanak.

A sótermelés az 1907. év folyamán habár lassan, de állandóan növekvő keresletnek megfelelően folyt. Nehézségekkel járt az aknaszlatinai sóbányáknak a betörő víz

ellen való megvédése, ami a termelést nem befolyásolta. Marosujváron a központi géptelep, Soóváron pedig a tartalékul felállított Diesel-féle gép üzembehelyeztetett. Az utóbbi helyen a sófőzésre szolgáló sósvíz apadása következtében a kereslet ujabban nem volt kielégíthető. Ezért intézkedés történt a sósvíz forrásainak felkutatására.

A petrozsényi, de még inkább a verespataki bányaiskola létesítésével a nagyági intézet létjogosultsága megszűnt s ezért az 1905/6. évfolyam végétől, hetvenéves fennállása után megszűnt.

A selmeci bányászati és erdészeti főiskola fejlesztése köréből felemlítendő a vaskohászati laboratórium létesítése, a villamos világítás teljes átalakítása és az új tanszékek felállítása következtében szükségessé vált építkezések. Ezenkívül a kormány alkalmat adott arra, hogy főiskola tanítószemélyzete és az üzemeknél alkalmazott szaktisztviselők tanulmányaikat a külföldön öregbítsék.

Ily tanulmányokat végzett az év folyamán négy főiskolai tanár, egy tanársegéd, egy kohász, két bányász és egy bányarvos. A bukaresti nemzetközi petroleum-kongresszúson az állami bányászatot egyetemi nyilvános rendes tanár képviselte. Új alapon szervezték a tanügy előmozdítását célzó selmeci ásványgyűjtőintézetet, amelynek feladata a hazai tanintézeteknek ásványgyűjteményekkel való ellátása.

A bányászati közigazgatás köréből kiemelendők a zártkutatmányokkal eszközölt s a komoly bányászat terjeszkedését gátló meddő bányajogi térfoglalásoknak lehető megszüntetését célzó intézkedések.

Ujból megindultak a bányatörvény előkészítésének befejező munkálatai.

A courriéresi nagy bányaszerencsétlenség okainak tanulmányozása végett egy központi szakközeg járt a helyszínén, hogy a bányakatasztrófából levonható tanulságok nálunk a feketekőszénbányászat körében, a sújtó léggel küzdő és szálló poros szénbányák belső biztonságának fokozottabb előmozdítása érdekében értékesíttessenek.

A jelentős behatóan foglalkozik az állami vasgyárak működésével, érdekes statisztikai kimutatásokat közöl a bányamunkásokról, az engedélyezett zártkutatmányok számáról, a bánya- és kohómunkások napi bérérl, bánya- és kohótermelés értékérl bányamérték szerint, bányatársulások vagyoni viszonyairól, a bányaadókról és illetékekről, a bányatanintézetek működésérl stb., amelyekre legközelebb fogunk kiterjeszkedni.

A fentiekből azonban máris megállapítható, hogy az 1907-ik esztendő a komoly munka jegyében folyt le. A kormány intézkedései kétségteletül nagy jelentőséggel bírtak a hazai bányászat fejlesztése szempontjából. A gondoskodás hatása érezhető már most is s a hazai bányászat jövődjére nagy kihatással lesznek azok az intézkedések, amelyeket a kormány a múlt esztendőben és a folyó évben tett.

Nyersolajtüzelés a háztartásban.

Irta és felolvasta a „Magánmérnökök országos szövetségében“ Székely Lajos mérnök.

(Folytatás és vége.)

A szerkezetnek azonban megvolna azon előnye, hogy kevesebb kiszolgálással jár. Igen ám, csak hogy itt meg az a baj, hogy itt is tudni kell, mikor és mennyi vizet szabad az olajra ráereszteni, mert ha ezt nem tudjuk és kevés vizet öntünk az olajhoz akkor nem kapunk tökéletes elégséget, ha viszont sok vizet eresztünk az olajhoz akkor előfordulhat, hogy a tűzünk elalszik. A víznek maximálisan az olaj 50%-a arányában szabad, lefolyás közben az olajjal keverednie. A legracionálisabb egy 30%-os keverék. Csak hogy ezt az arányt sohasem lehet betartani, mert a víz nem keveredik az olajjal. Olaj-víz keverék tehát nem állítható elő s mivel nem egyforma melegre van szükségünk, változtatnunk kell a külön álló olaj és különálló víznek az égőbe való hozzáfolyását. Célszerűen automatikus berendezésről sem gondoskodhatunk. Viszont azonban a magunk szabályozta hozzá vezetés sem fog egymásután kétszer egyformán történni. Azonkívül kellemtelen sercegéssel s robbanásszerű ropogás közben ég az ilyen olaj-víz keverék, a szobában tehát kellemtelen lármát csap.

Vannak olyan szerkezetek is, — de ezeket főképen ipari célokra használják amelyekkel ugynevezett porlasztással égetik el az olajat. Ez rendszerint oly módon történik, hogy egy készülék segítségével, úgy mint az a vírágpermetezőknél szokásos, az olajat gőzsugárral, vagy nagy nyomású levegővel finom részecskékre szórjuk s ezen állapotában ögöttük el. Ilyenkor minden részecske levegővel van körülvéve és korommentesen ég el. Ilyen szerkezet többféle van alkalmazásban, — használata azonban csak ipari célokra lehet célszerű, mert üzemben tartásához gépjármű és iskolázott személyzet szükséges. Még több olyan szerkezetet sorolhatnánk föl, amellyel a nyersolaj elégetését megkísérelték, de ezek vagy utánzatai a felsoroltaknak, vagy annyira selejtesek, hogy kár volna az igen tisztelt hallgatóság figyelmét ezek előadásával igénybe venni. A nagyközönség használatára csak olyan nyersolaj égő alkalmas, amely legalább a felsorolt ögők hiányait kiküszöbölte legyen. Foglaljuk csak össze mit is kell egy ilyen kifogástalan szerkezettű berendezésnek tudnia, hogy azt minden háztartásban szívesen lássák, a dolog iránt bizalommal viseltessenek és hogy az beférkőzhessék mindentűvé az utolsó kunyhótól a legényesebb palotáig.

*

Először a dolog technikai megoldásának olyan-
nak kell lenni, hogy az égő anyag gázai a kémény
szívó hatása alatt tehát külön mechanizmus nélkül
lehetőleg korommentesen égettessenek el, s a keze-
lés minden külön előtanulmány nélkül a leggye-
szerűbb emberek által is elsajátítható legyen. Más-
odsor a készüléknek olyan biztonsági eszközökkel
kell ellátva lenni, mely alkalmas a közvélemény fel-
tétlen megnyugtatóására, hogy ezen rendszer semmi
veszélyt sem rejt magában. Harmadszor, a kezelés
piszkos munkával ne járjon. Negyedszer, hogy a
mai fűtési rendszerekről való áttérés bármely meg-
lévő kályhánál csekély költséggel eszközölhető legyen.
Ötödször, hogy a szerkezet felsorolt előnyei mel-
lett a szénfűstnél gazdaságosabb fűtést nyújtson.

Nézzük tehát, hogy az előttünk levő Antal-Magyar-
Székely rendszerű készülék, — mely világszabadalom —
mennyiben felel meg ezen követelményeknek.

Mindenek előtt a szerkezetet fogom leírni. A be-
rendezés áll az olajtartóból és a tulajdonképeni égő-
szerkezetből. Az olajtartány szükséghez képest 5—10
grammos edény, mely akár a falon — a kályha köze-
lén — akár magán a kályhán mint itt látható,
akár külön helyiségben is elhelyezhető.

Ha több kályhánk van, azok egy közös tartányból

is táplálhatók. A szobában elhelyezett tartányt izlésesség
szempontjából rendszeren burkolattal vesszük körül. A
tartány ezen burkolatból kiemelhető, a szobától külön
álló helyiségben tölthető és minden szaktudás nélkül
burkolatába visszahelyezhető. Üzem közben is kicserél-
hető az üres tartány egy másik tele tartánnyal.

A tartányon három szerelvény van. A töltő nyílás,
mely egyúttal szűrő és biztonsági szítával van ellátva
egy a tartány felső részéről kulcsal kezelhető elzáró
csap, mellyel az olaj folyást szabályozhatjuk, végül egy
olaj mutató a mellyel megállapíthatjuk, hogy a tartány-
ban mennyi az olaj. Az olajos tartányból az olaj — kis
üvegtölcséren keresztül, a hol csőppögése megfigyelhető
— a csővezetékbe, majd innen az égőbe folyik.

Az égő minden meglévő kályhába, takaréktűz-
helybe, fűdőkályhába stb. a kályha átalakítása nélkül
beszerelhető. Ezen művelet anyagból áll, hogy a legtöbb
kályhánál a rostólyra, meidinger kályhánál a rostély el-
távolítása után annak helyére tesszük szerkezetünket.

Az égő áll egy hasábalaku szekrényből, melynek
felső, hátsó része nyitott, elülső részén pedig kisebb
hasábalaku gázosító kamara van. A szekrény fenekére
serpenyő van betolva. Ennek elülső magasabb fala a
szekrényt lezárja.

A szekrény két oldalán elől kétszer-két sor lyuk van,
beljebb hátul pedig két nyílás. Ezek légszívó-
nyílások.

A gázosító belsejében egy elfordítható lemezt al-
kalmazunk a melyen a csővezetékéből jövő olaj részben
elpárolog, részben a gázosító alsó fenekére csőpög.

A gázosítón a szekrényen látható két hátsó nyíla-
son át a kémény szívó hatása alatt nagy sebességgel
levégtől szivatunk keresztül. Ez a keletkezett gázokkal
gáz-lég-keveréket szolgáltat. A gázosító állítható lemeze
olyan fekvést, hogy róla minden körülmények között a
bevezetett olaj egy része lecsurog. Ez a körülmény
biztosíték, hogy a kémény szívó hatásának változása
még szeles időben sem befolyásolja az égő sikeres mű-
ködését.

Ha az olajtartány csapját megnyitjuk, az olaj a
serpenyőbe csurog s ott akár egy szál gyufával is meg-
gyújtható. Továbbiakban az olaj a gázosítón keresztül
folyik, miközben részben elpárologván az égő elülső ré-
szén forró levegővel keverve elég. Az olajnak azon része
amely a gázosító felső lapján ugyan áthaladt, de el nem
párolgott — ezek a nehezebben illó részek a gázosító
izzó fenekére csőpög, ott hirtelen elpárolog miközben a
már ismertett uton nagy sebességgel jelentékenyen elő-
melegített levegővel keveredvén, az égő elülső részé-
ben elég.

A tökéletes elégséhez nagyban hozzájárul azon kö-
rülmény is, hogy az égőnek többször említett elülső
része kamara gyanánt van kiképezve, a melynek oldal-
nyílásain betóduló levegő örvényszerű hatása a lángnak
minden részét jól átjárja és a tökéletes elégséget bizto-
sítja. A láng ezen teret elhagyván részben az égő fene-
két — serpenyőt — részben a gázosító fenekét izzítja,
miáltal a gázosítóban teljesen el nem gázosodott olaj,
itt feltétlenül elgázosodik.

Ennekfolytán a serpenyőben üzemkötben sohasem
gyűlhet össze olaj, tehát tulfolyás ki van zárva,

Ezen kívül az égő minden részében tiszta marad:
nyirkos, szurkos, kátrányos maradék nem áll elő.

Az elégségre kerülő olajmennyiségnek és a kémény
szívó hatásának megfelelően a légkeverés szabályozásáról
is gondoskodtunk, amennyiben az égő oldalán elhelye-
zett emeltyű karral a gázosító ferde lemezét helyzetben
változtathatjuk, mi által a légbeömlés sebessége és
iránya tetszésünk szerint változtatható.

A mi szabadalmazott szerkezetünk kezelését illeti,
arra nézve megjegyzem, hogy ezen égő kezelésénél tu-
lajdonképen kevesebbet kell tudni, mint a ma használa-
tos szénkályhánál. Itt elég ha azt tudjuk, hogy ha
tüzet akarunk, ahhoz tüzelőanyagra van szükségünk
megnyitjuk tehát az olajcsapot és a lecsurgó olajat egy
szál gyufával meggyújtjuk. Minden továbbit az égő

maga végez. Már most méltóztassék még megengedni, hogy égőszerkezetünk műszaki ismertetése után, annak gazdaságos üzemét megszokott fűtőanyagunkkal a köszénnel egybevetve összehasonlítsam.

Tegyük fel, hogy egy nagyon jó rendszerű szénkályhával kell egy 120 m³ tartalmu termet fűtenem. Ezen helyiség fűtésére naponként legalább 25 kg. porosz szénre van szükségünk. Ennek ára, a szenet 4 K-val számítva, 25-ször 4 fillér = 1 korona. Ugyanezen helyiséget maximum 8 kg. nyersolajjal tudom fűteni. Ennek ára 8-szor 9 = 72 fillér. A napi megtakarítás tehát 28 fillér, havonta 8 K 40 fillér, a fűtési évad 6 hónapja alatt tehát 50 K 40 fillér kályhánként. Ilyen arányu megtakarítást érhetünk el a takaréktűzhelyeknél és fűrdőkályháknál is.

Ugyanezt elméleti számításokkal is igazolom.

A szén 7000 cal.-ás, tehát 25-ször 7000 = 175 ezer cal. A nyersolaj 11.000 cal.-ás, tehát 8-szor 11.000 = 88.000 c.

Ha már most azt vesszük, hogy a szénfűtésnél még a legjobb kályha sem dolgozik 40 %-nál jobb hatásokkal, míg a nyersolajfűtésnél 80 %-os hatásokkal dolgozhatunk, úgy azt látjuk, hogy mindkét esetben a fenti megtakarítás mellett körülbelül egyformán 70.000 calóriát kapunk. Ezen számok csak megerősítik a gyakorlatban bevált eredményeket.

Az aránylag nagy hatásfokot annak köszönhetjük, hogy szerkezetünkön az olaj elégetése az égés elméleti követelményeit majdnem egészen fedi. Mi ugyanis az olajat gázositjuk és a gázokat magas hőmérsékletű levegővel égetjük el, minek folytán a láng temperaturáját gazdaságosan neveljük. Az idő változásának megfelelően a bevezetett levegő sebességét könnyű szerrel megváltoztathatjuk, úgy, hogy feles levegőt, mely az égőt, kályhát lehűtené és a hatásfokot károsan befolyásolhatná, elkerülhetjük.

✕ BÁNYÁSZATI HIREK ✕

Köszénfurások Resicán és Aninán. Mint értesülünk, a Szab. osztrák-magyar államvasut-társaság furásokat eszközöl Resica és Anina között, a szénelőjövételnek konstatálása céljából. A társaságnak óriási, 1332 négyzetkilométert kitevő uradalmán észak-déli irányban mintegy 60 km hosszban és 6—15 km szélességi kiterjedésben a széntelep fedület képező kőzetek fordulnak elő, úgy hogy ezen a kb. 500 négyzetkilométerre menő területen majdnem biztosra vehető a szénelőjövétel. A széntelemek átlagos vastagsága a már eddig feltárt bányákban 4 méter, ha tehát a négyzetméterenkénti szenet 5 tonnával becsüljük, úgy az 500 négyzetkilométernyi területen 2¹/₂ milliárd tonna köszén feltételezhető. Ha a legrosszabb esetben — amit feltételezni alig lehet — ezen számításnak 90 %-a nem válik be, még akkor is 250 millió tonna szén lesz kinyerhető. A szén ezen a vidéken kibuvásokkal nem bir úgy, hogy csak mély és költséges furásokkal lehet annak elő-

fordulását megállapítani. 10—12 drb. 800—1400 méter mélységű furólyuk van tervbe véve, melyekre — valamint egyéb kutatási műveletekre — a társaság 2 millió koronát irányzott elő. Egyelőre három furóberendezés van működésben és pedig kettő Aninától északra Lias formációban és egy a szekuli bányától délre Carbon formációban. Ezen mélyfurások első lépését képezik a nagyszabású akciónak, melyet a Szab. osztrák-magyar államvasut-társaság bányászatának kifejlesztése érdekében a múlt évben megindított. Kétségtelen, hogy ha a furások kedvező eredményre fognak vezetni, úgy a társaság azok helyén új bányatelepeket fog létesíteni. A Szab. osztrák-magyar államvasut-társaság óriási széngazdagságának annál nagyobb a fontossága, mert a szén kokszolhatóságát illetőleg a hazai szenek között első helyen áll. A társaság mai szénprodukcója évente kb. 4 millió métermázsas és azt mintegy 7 millió métermázsára szándékozik emelni.

Az állami köszénbányák fejlesztése. Hoitsy Pál, a képviselőház pénzügyi bizottságának elnöke, a képviselőház február 11-iki ülésén terjesztette be az állami köszénbányák fejlesztéséről szóló törvényjavaslatra vonatkozó bizottsági jelentését. A jelentés hangsúlyozza, hogy a magánvállalkozás mellett az állam is foglalkozik szénbányászattal, ez nemzetgazdasági szempontból nagyon üdvös és fontos, mert befolyást gyakorolhat az egészséges áralakulásra és megakadályozhatja, hogy a szenet, az iparnak ezt a nélkülözhetetlen segédeszközét, mesterségesen megdrágítsák. A jelentés ezután részletesen ismerteti a törvényjavaslatot. A szükséges beruházások után az állami szénbányászat évi termelése meg fogja haladni a 22 millió métermázsát. Összes barnaszén-szükségletünket itthon fedezhetjük, sőt jelentékeny mennyiséget exportálhatunk is. A pénzügyi bizottság elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot.

A Magyar aranybánya rt. botosi tárnáinak üzeme rentábilissá vált. A kiaknázott érc most már megfelelő arányu fémeket tartalmaz és így az üzemet már legközelebb kibővítik és az alaptőkét e célra felemelik. A bányában különben mintegy két hét előtt egy teljes kilogramm súlyu természetes aranyat találtak, ami egyike a legritkább leleteknek és a feltárt tellér aranyta talmát igen kedvezőnek mutatja.

A bikszádi szénfurások. Már korábban jelentést tettünk arról, hogy a szatmármegyei Bikszád-fürdő környékén, az ugynevezett Avas-hegységben szénkutatásokat eszközöltek, melyek kedvező eredményt ígértek. Ez alapon *Tatár* János dr. színérváralján és *Dobossy* Endre dr. szatmári ügyvédek az egész területre zártkutatmányi jogot szereztek és a pénzügyminisztérium támogatásával

ELSŐRENDÜ SZINDŐR
HAJTÓ SZIJAK
TECHNIKAI BŐRCIKKEK

ELSŐ MAGYAR PAMUT-, TEVESZŐR- ÉS
BALATA-HAJTÓSZIJ-GYÁR LEVY JAMES, POZSONY

GYÁR ÉS IRODA:
POZSONY-LIGETFALU.

INTERURBAN TÁVBEZÉLŐ
261. SZ. — MINDENMEMŰ
VARRÓ- ÉS KÖTŐSZIJAK.

furásokat végeztettek. A furásokat a *Részvénytársaság Raky-féle módszer u áni furásokra* cég végzi és az eddigi furások alapján megállapították, hogy jóminőségű barnaszén tényleg található, de egyelőre kérdéses, hogy a szénréteg folytatlagos-e vagy csak sporadikus jelenségű. A furások eredményéről a Raky-féle társaság májusban tesz részletes jelentést.

A Kapriórai márványbányák rt. telepének nagyarányú kibővítését már a kora tavasszal megkezdik. E célra a magyar kormány szubvencióként megfelelő gépeket engedélyezett, amelyeket az *Ingersoll Rand. Co.* szállított. A gépek már a helyszínén vannak, de a tél miatt az építkezéseket még nem kezdhették meg. Az új berendezések segítségével a társaság szállítóképességét mintegy 100 százalékkal emelik.

A Gyertyánligeti higanybánya rt. legközelebb feloszlik. Ezt a részvénytársaságot 1906-ban 1.000.000 korona alaptőkével alapították, melynek tulajdonos részben azonban apport volt. Természetbeni betétként a Kabolya-Polyána község határában levő adományozott bányajog szerepelt, de egyelőre még kérdéses, hogy ezen a területen van-e egyáltalán higany és ha van, milyen százalék tartalmu a kiaknázott érc a terület ugyanis nincs feltárva és az itt-ott felületesen végzett furások adatai sem megbízhatóak. A társaságnak az üzem megkezdésére nem állott megfelelő tőke rendelkezésére és azt a lezajlott két évi időközben sem tudták megszerezni.

A Borkuti vasércművek k. rt., mely 1906-ban 300.000 korona alaptőkével alakult a máramarosi Tiszaborkuti község határában mutatkozó vasérc kiaknázására, üzemét eddig nem kezdte meg és mivel a részvényeknek erősebb kezekre való átadására tett kísérletek teljesen meghiúsultak, már legközelebb kimondja a felszámolást.

A Le Charbon bánya és szénbánya magyar rt., miután horvátországi bányáit a Magyarhorvát szénipar részvénytársaságnak eladta, felszámol. A felszámolás eredménye az lesz, hogy a hitelezők — kik az utolsó mérleg szerint 136.669 koronát követeltek — teljes fedezetet kapnak, ellenben a részvényesekre kvóta nem jut.

Az Egyesült magyarhoni üvegyárak rt. budapesti főraktárát a Budapestre eladás kizárólagos jogával egy helybeni nagykereskedő-cégnek adta el. Ezt állítólag — követni fogja rövidesen a gyárak eladása is. Ez irányban a tárgyalások már folynak a társaság igazgatója s néhány cseh üvegyáros között, úgy, hogy nem sokára ez a magyar gyár is — mely a legnagyobb s legmodernebbül berendezett hazai üvegyár — osztrák, illetve cseh kézre kerül. A társaság felosztatásának főoka a rossz gazdálkodásban rejlik. Az Egyesült magyarhoni üvegyárak alapítását, a salgótarjáni palackgyár részvénytársaságot szintén el akarják adni az alapítók az aüssigi üvegyárnak. A salgótarjáni gyárnak 900.000 korona a részvénytőkéje és 12 millió palack a két évi termelése.

A pilis-vörösvári bányák megtekintése. E cím alatt már jelentést tettünk arról, hogy a selmecbányai főiskola negyedéves növendékei március 27-én meglátogatják a Budapestvidéki kőszénbánya rt. pilis-vörösvári és esetleg szentiványi bányáit *Farbaky Gyula, Rét Géza* és *Plotényi*

Géza tanárok vezetése alatt. Ugyanezt az alkalmat használja fel a Magyar mérnök- és építészegyesület számos tagja is arra, hogy a bányatelepeket megtekintse és a selmecbányai szakérők utmutatása mellett a szállítási berendezéseket tanulmányozás tárgyává tegye.

A Magyar vulkán cementgyár rt., amely 1908-ban alakult és Selypen cementgyárat épít, március 7-én rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés elhatározta Selypen épülő gyártelepének portlandcementgyárral leendő kibővítését és e célból a társaság jelenlegi 600.000 korona részvénytőkéjének 1.500.000 koronára való felemelését. A társaság gyártelepei évenkénti 3000 vagon portlandcement és 5000 vagon vulkán cement gyártására lesznek berendezve. Az újonnan kibocsátandó részvények elhelyezése aláírásokkal már biztosítva van.

Petroleum furások. Ismertették annak idején a lapok, hogy a sárosmegyei Zboron eszközölt petroleum után való furást Ádor Sziegfried abbahagyta. Brügger Ottó berni vállalkozó több százezer koronát fektetvében be a furási vállalatba, arra határozta el magát, hogy Zboron tovább furat petroleum után. A második furással most mintegy 550 méter mélységben tartanak és hír szerint már erős petroleum-nyomok és gázeltörések mutatkoznak. Az állam legutóbb beszüntette a petroleumfurások obligátus szubvencionálását és azt határozta el, hogy érdemes esetekben maga furat. Brügger is felajánlotta az államnak a zborói furás átvételét, de az állam ezt kínálatot visszavetette. Erdélyből kapott hírek szerint a kormány Tövis környékén akar petroleum után kutatni, ahol egyelőre 20 méter mély áknát fognak létesíteni az előzetes vizsgálatok megejtése végett. A zborói vállalkozás sem maradt támasz nélkül, mert Claring-Altringen és Henkel-Donnersmark grófok már tárgyalnak a zborói furás költségeihez való tetemes hozzájárulás ügyében.

Petrozsény—petrillai bányavasut. A petrozsényi kincstári kőszénbánya igazgatósága a meglévő petrozsény—lónyatelepi bányavasutból kiágazólag Petrozsény és Petrilla községek határában a Malea lensikjén létesítendő aknához keskenyvágyányu gőzüzemű bányavasutat szándékozik építeni. A tervre megtartott közigazgatási bejárásról felvett jegyzőkönyvet a kereskedelemügyi miniszter változatlanul jóváhagyta és a helyszínén adott építési engedélyt megerősítette.

A magyar vasérckivitel megnehezítése. A kereskedelemügyi miniszter a nyersvas-kivétel által élvezett fuvardíjkezdmények megszüntetése által iparkodott elejét venni annak, hogy nyersérctermelésünk a sziléziai és más külföldi országokbeli vasgyárakba irányzódjék. Ennek dacára az ausztriai és egyéb gyárak ma épp úgy vitetik a nyersércet, mint annak előtte. Ezért a Bányászati és Kohászati Egyesület Wekerl Sándor miniszterelnökhöz, mint pénzügyminiszterhez fordult és feltérjlesztésében ismertette a viszonyokat, kéri, hogy a helyzet orvoslását vegye a kezébe.

Halálos szerencsétlenség egy bányában. A Pécsbányatelep András-aknájában két halálos szerencsétlenség történt. *Endstasser József* és *Nahodil Ferenc*, az akna ötödik pincéjében dolgoztak, ahol egy óriási faemelőnyert ácsoltak össze. Ennek a hátamögé hordták a palát. Már vagy husz métermázsányi palát halmoztak

össze az állvány mögé a gula-alakban, amikor a faalkotmány nagy recsegés közt összetört. A pala leomlott s eltemette a két munkást. A tőlük nem messze dolgozó segéd munkás a nagy zajra azonnal odasietett s rémülve látta, hogy a pala ráomlott a munkásokra. Akkor még hallható volt a halálhörgésük is. A segéd munkás sietve hozzálátott a mentéshez, de mire a sok palát lefejtette az emberekről, addigra mind a ketten megfultak. Az orvosi vizsgálat csakugyan azt konstatálta, hogy a munkások úgy fuladtak meg, mert a sűrűségük nem volt oly súlyos, hogy ez okozhatta volna halálukat.

A komlói kőszénbánya átvétele. Az állam által megvásárolt komlói kőszénbányát, amely a Magyar általános hitelbank vállalata volt, egy hivatalos bizottság a napokban vette át a helyszínen. A komlói kőszénbánya szénben nagyon gazdag területeket foglal magában. Szene jó minőségű és nem nagy nehézséggel kiaknázható. A szénbányát az állam intenzíven fogja megmunkáltatni és kox, valamint brikett készítésére is be fog rendezkedni.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Az alpesi bányatársaság mérlegmegállapítása alkalmából a vasipar hanyatlását konstatálta és a javulást még nem látja. Azonban a múlt eredménye a legjobb volt a vállalat fennállása óta és ebből, tekintet nélkül a saját maga által konstafált hanyatlásra, ismét nagyobb osztalékot fizet. A vállalat bruttó-nyeresége a múlt évben 27,637.923 korona volt az előző évi 25,602 ezer 343 koronával szemben, amiből a költségek 6 millió 173.487 korona, a leírásokra 4,252.376 korona vonandó le, úgy, hogy a tiszta nyereség az előző évről áthozott 599 832 koronával együtt 17,967.374, amiből 40 korona 20 % osztalékot fizet. A vastermelés jelentékenyen növekedett, csakis a széntermelésben állott be csekély hanyatlás. A bekövetkezendő gyengülést a vasiparban mutatja az, hogy a társaság készletei, amelyek az előző évben jelentékenyen csökkentek, ismét emelkedőben vannak és 621.332 koronával 6,049.715 koronára növekedtek. Azóta további hanyatlás állott be és ennek az évnek első két hónapjában 2 millió koronával csökkent a forgalom, úgy, hogy ha mihamarabb változás nem áll be a vasiparban, az idei magasabb osztalék után ismét vissza kell majd térni a kisebb osztalékokra, annál is inkább, mert az árak is eszökkenőben vannak.

A belga államvasutak szénszükséglete. A belga államvasutak szénszükségletének fedezésére eldöntött pályázat a szénárakat 1.20 – 1.50 frankra redukálta, az előző pályázatok eredményeit véve alapul. A szállítást belga bányák kapták. Az angol ajánlatok aránylag drágábbak voltak.

A Schodnica petroleumtársaság az eredménytelen boryslawi furások költségeit a tőketartalékalapból teljesen törleszti, a rendes leírásokra 1,479.411 koronát fordít és a fennmaradó 51.681 korona nyereséget új számlára viszi át, tehát a lefolyt üzletévre nem fizet osztalékot.

A sziléziai szénárak hanyatlása. A felsősziléziai szénszindikátus április 1-én 6 fillérrel szállítja le a szén métermázsájának az árát, de nem kizárt dolog, hogy a csökkentés még nagyobb lesz.

Acélipar Transvaalban. Az angol kormány körében élénk mozgalom indult meg, amely esetleg igen nagy hatással lesz a délafrikaigymaratók fejlődésére. Smits gyarmatügyi titkár ugyanis megállapította, hogy a Transvaalban előforduló vasércből a legkitűnőbb minőségű acélt lehet előállítani. Akciót indítottak tehát aziránt, hogy Transvaalban hatalmas acélipart tereítsenek.

A mangánércbányászat csődje. A batumi mangánérc kivitelét a verseny rendkívül megnöveztette, úgy hogy ma már alig érdemes a bányászat ezen ágát művelni. A mangán ára az óriási konkurrencia folytán 16-18 kopekre csökkent pudonként Batumban. Ilyen ár mellett nem tudja az áru elviseelni a magas vasúti vitelbérket, de különösen azon vitelbért, melyet ezen ércet után a bányatelepektől (Tsiaturi) rondes vágányu vasutvoval átrakodó állomásáig (Soropani) a keskesyvágyu vasut számít. A kivitel eme cikkében csökkent a forgalom. A forgalom lefolyt évben 18.000 tonnát tett. Az 1907-ik évben a forgalom 30.000 tonnára rugott. A mangánércet Angliába, Németországba, Belgiába, Franciaországba, valamint pyroxid) Amerikába exportálták.

Nemzetközi horganyszindikátus. A nemzetközi horganyszindikátus létesítésére irányuló tárgyalások, a melyek már egy év óta folytak, január havában befejeztettek, úgy, hogy a szindikátus létrejött. Ennek köteleken kívül ezidőszereint Németországban csak a Georg von Giesches Erben cég bányája áll. E szindikátusnak célja elsősorban az, hogy a termelés a szükséglettel összhangba hozassék.

Az olasz kéntermelés. Az olasz földmívelésügyi, ipari és kereskedelemügyi miniszter régebben bizottságot küldött ki az olasz kéntermelő konzorcium ügyeinek megvizsgálására. A bizottság terjedelmes jelentésben számol be a kéntermelés mai helyzetéről, javaslatokat téve egyttal a válság megszüntetésének módjaira nézve. Ezek a javaslatok a következő pontokban foglalhatók össze. 1. Nem korlátozzák a termelők termelési tevékenységét, minden termelőnek a saját érdekében kell megtalálni a kellő határokat, épügy, mint a szabad piaci versenyben. 2. Visszaállítják a kénkonzorcium előbbi jellegét, hogy t. i. az eladást a szövetkezeti tagok számlájára és azok érdekében eszközölje és ne a saját felelősségére, azaz csakis a tényleges eladás és a tényleg bevett összeg tekintetében terhelje a konzorciumot a felelősség. 3. Gondoskodnak az Anglo — Sicilian Sulphur Company — részvényeinek megváltásáról és a jelenlegi készletet terhelő előlegek törlesztéséről. 4. Az előlegeket ezental a tényleges eladásokhoz mérten folyósítják. 5. A szövetkezés határidejének lejártával egy szabad készlet felett fognak rendelkezni, melyet sem tartozások, sem termelési költségek nem fognak terhelni. Ez a készlet teljesen a konzorcium, illetve a szövetkezeti tagok tulajdona lesz és hatalmas tartalékkal szolgálhat az esetre, ha a piaci helyzet arra kényszerítené a szicíliai kéntermelő ipart, hogy más álláspontot foglaljon el. A javaslatok végrehajtása bizonyos áldozatokat követel, mert több kéntermelő bányának be kell szüntetni működését, de ezt a kérdést úgy kívánják elintézőni, hogy ne csak a kis bányák és ne egy vidéken szüneteljenek, hanem lehetőleg rendszeresen és arányosan osztassék fel ez a munkabeszüntetés az összes kéntermelő vidékek közt, úgy, hogy a felszabaduló munkássereg más bányákban találhasson ismét munkát.

A német szénpiac helyzete. A szénszindikátushoz közel álló forrásból jelentik, hogy a folyó év első felére szóló új kütéseknél némely szénfajtának és pirszénnek az ára mérsékeltebbé, még tovább is eszökkenni fog. Eltekintve attól, hogy a legtöbb gyár és a fogyasztók

egyáltalában alig hajlandók egész évre szóló kötésekét csinálni és igen sokan nem is igen vannak abban a helyzetben, kivált a mai gazdasági viszonyok között, hogy hosszabb lejáratú szerződések kötésébe bocsátkozzanak, maguk a bányatulajdonosok is számot vetettek mai helyzettel és engedékenyebbekké váltak. Ma már nagyjából negyedévi és félévi kötésekét csinálják; ennek dacára azonban már is bizonyos, hogy az árakat még jobban le kell szállítani, ha a fogyasztás esőkenését el akarják kerülni. Köztudomásu, hogy a vasipar körébe tartozó készgyártmányok ára alacsonyabb az önköltségeknél is, amiért is az ipari szén nagyobb mennyiségben ezek a gyárak sem rendelhetik meg régi árak mellett. A fűtésre használt pirszén fogyasztása emelkedett, úgy, hogy a készletek felhalmozódása elkerülhetővé vált. Annyi azonban bizonyos, hogy pirszén kelendősege tavasz beálltával hanyatlani fog, ha csak a vasipar nem kap annyi megrendelést, hogy teljes üzemmel dolgozhasson és nagyobb mennyiségű pirszén használhasson fel, ami azonban a dolgok állása mellett szinte kizártnak tekinthető.

A rajna-westfáliai szénbányászat. Az új esztendő nem hozott kedvező viszonyokat a rajna-westfáliai szénbányászatban. A forgalom várt emelkedése helyett hanyatlás állott be, amit egyelőre mi sem képes föltartoztatni. A bányatársaságok ily viszonyok közepette kénytelenek voltak az üzemredukció eszközéhez nyulni. E gyöngye eredmény legfőbb oka abban rejlik, hogy az angol és a belga szénbányászat sem tud készleteitől megszabadulni, bár ez is új fogyasztási piacokat keresett. E keresésben természetesen a rajna-westfáliai szénre bukkant, amelylyel Németalföldön, sőt még a Keleti tenger partjain levő német piacokon is éles versenyt kezdett. Természetes, hogy ez a verseny mindkét fél részéről veszteséggel végződött, mert az árak rendkívül leszorítottak. Az angol szén eladásával foglalkozó cégek az utóbbi időkben annyira intek, hogy még a német szénzindikátus természetes piacaira is szállítanak olcsó árut. Így a legutóbbi időkben keleti Frieslandba és Münsterlandba is angol szén szállítottak, még pedig olyan árakon, amelyek jóval alacsonyabbak, mint a szénzindikátus ára. Legjobban érzik az értékesítésnek ezen akadályát azon bányatársaságok, amelyek pirszén előállítására vannak berendezve, mert ezek egyetlen terméküket sem képesek kellőképen értékesíteni. A pirszén előállításánál nyert diószén csak részben képesek nyomban elszállítani, míg a termelésnek legnagyobb részét be kell raktározniuk, úgy, hogy a bányák tájékán egész dombok vannak már felhalmozva diószénből. De a pirszén készletek is annyira szaporodnak már, hogy a termelés mielőbbi korlátozása elkerülhetetlen.

A marokkói vasérckészletek. A marokkói vasérckészletek kiaknázására nemzetközi skindikátus alakult, melyekben főleg Németország, Angliá és Franciaország vannak érdekelve. A német ipar 33 szí. alékkal részes a szindikátusban.

Bányászati találmányok.

Eljárás platinabevonatoknak vason, nikkelen, kobalton vagy más nehezen olvadó nem fémeken vagy ezek ötvözetein való előállítására. B. 4292. sz. Bejelentette Baum Max elektrotechnikus Hanauban 1908. okt. hó 20-án.

Laboratóriumokban és műszaki célokra egyre nagyobb szükség van a platinára, ezért és még egyéb okokból annyira felszökött az ára, hogy egy közepes nagyságú platinatégely egész kis vagyont képvisel. Ujabban ezért megkísérltek platinát különböző alkalmas ötvözetekkel helyettesíteni, ezen tégelyek azonban a platinának csak némely tulajdonságával bírnak, így pl. a csekély hőkitérjeszkedéssel, a platina legfontosabb tulajdonságát, hogy t. magas hőmérséklet mellett is ellenáll az oxidáló szereknek, már nem bírják pótolni. Megkísérelték már a fémeknek platinával való bevonását is, minthogy azonban a vas, nikkell és kobald nem egykönnyen láthatók el platinabevonattal előbb rézzel kellett őket bevonni, mellyel azonban a platina már 350–400 C^o-nál ötvözetet képez. A feltaláló szerint tartós platinabevonatot úgy állíthatunk elő nehezen olvadó fémeken vagy ezek ötvözetein, hogy platinának az alapfémek egyikével való ötvözetét elektrolitikus úton lecsapatjuk, a csapadékot magas hőmérsékletnél redukáló gázban izzítjuk és azután a redukáló szerben magas hőmérsékletnél való hevítés mindenkor ismétlés mellett tiszta platinából álló több elektrolitikus lecsapatást létesítünk. Az eljárás egy változata szerint célszerű a bevonandó fém először is nikkelt vagy kobaltot, azután pedig a platinát lecsapatni elektrolitikusan, a kezelendő tárgyat azután hidrogénben vagy más redukáló gázban izzítjuk. A feltaláló szerint az ily fémbevonat tartós és magasabb hőmérsékletnél sem oxidálódik, a savak meg nem támadják. A leovont sodrony hajlítható, anélkül, hogy a platina lepattogna róla.

Eljárás fa telítésére. D. 15.260. sz. Bejelentette Fuchs Gusztáv mérnök Budapesten, 1908. dec. 8-án.

A feltaláló az impregnálandó fát a következő összetételű oldattal telíti 70 s. r. natronlugban feloldott sósavas chromoxyd, 70 s. r. kalium chromtimsó és 15 r. phosphorsavas chromoxyd 1500–1500 s. r. vízben feloldva. Az ily impregnáló folyadék állítólag könnyen és gyorsan hatja át a fát. A telítőszer mindig tiszta és hosszabb állás után ismételt alkalmaszható; a telítés a fának minden előzetes víztelítése, gőzölése és szárítása nélkül egyszeri főzésre történik. A feltaláló hangsúlyozza, hogy ezen impregnálással egyszersmind tűzállóvá is tesszük a fát.

Találmányokat szabadalmaztat

és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban

PATAKY VILMOS

hites szabaldalmi ügyvivő

BUDAPEST, IV., Eskü-ut 3.

Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W Leipzigstrasse 112.
PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Keizersgracht 209.

TELEFON 89-22.

Különleges acél páncéllemezek számára. B. 4860. sz. Bejelentette J. Braun's Söhne cég Schöndorfbán. Vöcklabruck m. 1908. dec. 19-én.

Az új acél nikkell-wolfram ötvözetet tartalmaz és különösen védőlemezek előállítására igen alkalmas, mert ütéseknél, lövedékeknek szívósságánál és keménységénél fogva sikeresen ellenáll. Megfelelő vastagság mellett állítólag még a legerősebb acéllöveg sem üti át; emellett szerszámokkal könnyen megmunkálható. Összetétele a következő: vas 86,4%, nikkell 12%, wolfram 1,2%, szén 0,4 százalék. Következésképpen állítják elő elektromos indukciós kemencében szénben szegény, legjobb minőségű acélt olvasztunk be magnézium hozzáadása mellett. A fémtüdőbe azután szénben szegény 80–85 százalék wolframot és 0,75 százalék szénben tartalmazó ferrowolframot adunk a szükséges mennyiségben, apró darabok alakjában. Ezután hozzáadjuk a számított mennyiségű szénben szegény 75 százalék nikkelt tartalmazó ferromikkelt és a fémtüdőt 0,03 százalék alumínium hozzáadása által a lecsapolás előtt hőlyagmentessé tesszük.

✂ TUDNIVALÓK. ✂

Ha a szén kifogy. William Ramsay, a kiváló angol tudós, a helium és radio-thorium feltalálója, érdekes kérdést vetett fel az angol lapokban. Kimutatja, hogy 5–600 év múlva Anglia széntelepei kifognak és már 200 év múlva a szénárak oly magasak lesznek, hogy az ipari virágzásra alapuló gazdag angol királyság tönkretűnne a fény és hő drágasága végtelentül megnehezíti majd a mindennapi megélhetést. A veszedelem annál aggasztóbb, mivel a kőszén helyettesítéséről szó sem lehet. Hiszen Európa összes víziereje mindössze 200 millió lóerőt képvisel, míg Anglia maga 100 millió lóerőt fogyaszt évenként. Foglalkoztak azzal az eszmével, hogy a hullámok erejét kihasználják, hanem a veszedelem, amit a viharhullámok magukban rejtnek, kizárják az ilyen merész vállalkozást. Tropicus éghajlatú országokban úgy válnak segíteni a bajon, hogy a napsugárzást lencsékben és reflektorokban gyűjtik, de eltekintve attól, hogy Angliában keveset süt a nap, az ilyen berendezések roppant drágák lennének. Ellenben célszerű volna a földgázok kihasználása, ami úgy volna megoldható, hogy 15 kilométer mély lyukak kellene fúrni. A világ legmélyebb fúróluka ezidő szerint mindössze két kilométer, pontosan 2003 méter, Rybniken, Paruchovitz mellett. Egy tizenöt kilométeres lyuk 100 millió márkába kerülne az eddigi német számításokat véve alapul, Parsons szerint egy ilyen lyuk nyolcvan év alatt készülhetne el. A világsajtó érdeklődéssel fogadta Ramsay fejtegetéseit, de hozzáfűzi, hogy nincsen igazsága, mert a nap melegítő képességének és a hullámok erejének kihasználása nem utópia, ellenben ötlet a 15 kilométeres fúróluk eszméje, mert hiszen sokkal egyszerűbb volna mindjárt egy vulkánal kísérletezni.

Átrakható borító-szerelés betonfalak számára. Az áthelyezhető borító-állványzatnak az a rendeltetése, hogy a betonfal építő-borításai kevesebb fanyag fogyasztásával járjanak, mint az eddig történt. A tulajdonképpeni állványzat cinkezett vasrudakból, a borítás maga különböző (10–90 cm.) szélességű deszkalapokból áll. A

deszkalapok különböző szélessége lehetővé teszi, hogy arra az esetre, ha a borítás a fal egyik oldalán elkészült, a döngölős rétegeinek vastagságát, a másik oldalon megfelelő módon megszabhassák, mert itt a fatáblákat tetszőlegesen lehet megválasztani. A kész táblák használása, a deszkaanyagban való takarékoskodás lehetőségét biztosítja, mert a deszkák esetenként való különböző nagyságokra való szétfadarabolását főlegessé teszi. Miután a borítás az állványzattól teljesen független, a beton kütése után azonnal leszedhető, hogy más falrészről újból használható legyen. Természetes, hogy ily módon falkiugrásokat, erősítő bordázatokat, stb. szintén könnyen lehet borítani.

Szerkesztői üzenetek.

F. J. A bányaberendezést nem lehet egy szerkesztői üzenet keretében összefoglalni, hanem levelét áttettük egy bányaberendezésekkel foglalkozó műszaki irodához, amelynek ajánlatában meg is bizhatik.

P. M. Nagybánya. Teljesen rendben van. A cikket megkaptuk és legközelebb közölni fogjuk.

F. A. Budapest. Még mindig nem elég komoly. Ha alaposabban nézne utána a dolgának, bizonyára jobb eredményeket érne el és önnel is jobban megvolnának elégedve, mert úgy látszik nem a megfelelő tehetsége, hanem a szorgalma hiányzik. Egyébként kísérletet teszünk ebben az irányban erőteljesebb eszközök alkalmazásával, amelyeket addig fokozunk, amíg a kellő hatást el nem érjük.

K. G. Lugos. A bozovicsi beruházásokra 2,297.130 koronát irányoztak elő. Ebből 150 munkásházat építenek és évi másfélmillió métermáza szén termelését biztosítják.

L. D. Budapest. A petrozsényi állami bányánál több mint egy millió korona költséggel új villamos központot létesítenek. Annak idején természetesen nyilvános árlejtést irnak ki, amelyen ön is pályázhatik.

Mérnök. Vrduik. Teljesen nyugodt lehet. A költségvetésbe már elő is irányozták a magasabb illetményeket és így önök az üzem államosításával méltánytalanság nem éri. A harmóniát a régebbi állami tisztviselők dotációjához mérten úgy hozzák létre, hogy működési pótlékokat engedélyeznek.

Rác Károly. Szíveskedjék bennünket pontos lakás-címének birtokába juttatni.

Eladók

értékes, adományozott vas, mángán réz- és kénkovand bányák, közvetlen vevőknek, a kötendő szerződések kellő előleggel való biztosításának feltétele mellett.

Levélbeli megkeresések:

CSONGVAY BÉLA, Csegez
utolsó posta Várfalva intézendők.

≡ Bánya- és ≡ alagut-lámpák,

présvél és autogénnel forrasztva
40 különböző minőségben és
nagyságban kaphatók acélból és
más fémekből

PIUS PIRRINGER

bánya és alagut-lámpa gyára
GBAZ, Strauchergasse 16 a.

Illusztrált árjegyzék ingyen és
bérmentve.

✂ **MÉLYFURÁSOKAT ELVÁLLAL** ✂
— és furóeszközöket szállít —
ALBERT FAUCK & CIE
III/2. VORDERE ZOLLAMTSSTRA SE II. WIEN.
Magyarországi képviselő:
HERZOG ÖDÖN okleveles mérnök
Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. * TELEFON 104—07.

Bányaaknász

több évi gyakorlattal szénbányaüzemben, jár-
tassággal bérelszámolásban, délmagyaror-
szági kőszénbánya számára kerestetik.
Részletes ajánlatok fizetési igények megjelö-
lésével és bizonyítványmásolatokkal „Mégbizható
18283” szám alatt Schwarcz József hirdetési irodá-
jába, Budapest, Andrássy-ut 7.

Fiatalabb mérnök,

ki ugy földalatti, mint földfeletti munkák-
ban és az építkezési szakmában teljesen
járatos, nagy gyári vállalatnál állandó al-
kalmazást nyerhet. Részletes ajánlatok
az eddigi működés és fizetési igények meg-
jelölésével s bizonyítványmásolatokkal:
„Állandó 18282” szám alatt Schwarcz
József hirdetési irodájába, Budapest,
Andrássy-ut 2.

Eladok 5 kuxot

arany bányából, mely tonnánként 15 gramm szinara-
nyat tartalmaz.

Cím: **Opreán Lázár** tanító **Záránd** (Arad m.)

Társat fogadok

egy bányamérnököt a hematit bányámhoz (vöröskő) a
mely mangana vezet. Bővebb felvilágosítást

Opreán Lázár tanító nyujt **Záránd**, Arad m.

Bányamérnök

tapasztalt üzemvezető, 30 éves, nőtlen,
elsőrendű bizonyítványokkal, a gép-
építés és bányauzem műszaki és igaz-
gatási teendőiben teljesen jártas, meg-
felelő állást keres.

Ajánlatokat „S. W. 30” jelige
alatt a lap kiadóhivatalába kér.

FÉMÁRUGYÁR részvénytársaság

ERZSÉBETFALVA.

TELEFON: BUDAPEST 67—67. SZ.

SZABADALMI

és védjegyjogtalom kieszközlése az összes
kulturállamban

ADLER MIKSA okleveles gé-
pézmérnök
hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.
Telefon 106—55. Telefon 106—55

ÁLDOR SZIGFRID

magyar mélyfuró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elvállal sima és mélyfurásokat szén, petroleum, víz,
kál és ásványok után kezeséggel bármily mélység
tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg
éve edéssel.

● ● Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál. ● ●

Bányavasut

alkatrészeit, u. m. bányasíneket kötő-
szerekkel, váltókat, korongokat, csille-
kerékpárokat, bányacsilléket, felépítményi
szerszámokat; továbbá lokomobilokat, ka-
zánokat, körszivattyukat, furóacélt, da-
ruk, czölöpverők, siklók stb. stb.
használt és új állapotban előnyösen szállít

KOHN A. M.

BUDAPEST, V., Váczi-ut 16. szám.

Takarékoskodjék!**Takarékoskodjék!**

A gummitalp hárommnyi ideig eltart, mint a bőrtalp és sarok, eltekintve az elismert — óriási előnyeitől. —

Cipőre, csizmára, ha annak talpa már elviselt, esetleg lyukas is új gummitalp és sarokkal ellátva 5 korona.

Sárcipők javítása (vulkanizálás) forrasztás útján. Kizárólag **forró uton** való vulkanizálás.

Mindenfajta tömlők és csövek ha rosszak, ismét használhatóvá alkottatnak. — Pneumatik javítások és új antiderapant — felvulkanizálás. —

Automobil és kocsipneumatik javítása.

„AUTOMOBILIA“
ELSŐ MAGYAR PNEUMATIK JAVÍTÓ-MŰHELY
VII., Vörösmarty-u. 20. (HEMÉNY és FISCHEL)
TELEFON 105—08.

Esztergomvidéki kőszén- bánya részvénytársaság. ✂

Meghívás

a folyó évi március hó 26-án déli 12 órakor a társulati irodában (V József-tér 10. szám) tartandó.

XII-ik rendes közgyűlésre.

N A P I R E N D :

1. Az igazgatóság jelentése az 1908. évi dec. hó 31-én lezárt évről és a zárszámadás előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A árszámadás jóváhagyása és ugy az igazgatóság, valamint a felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény iránti határozat.
4. A felügyelő-bizottságnak megválasztása.

Felkéretnek a t. c. részvényesek, részvényeiket gyűlésben való részvétel céljából lezárolag f. március hó 18-áig Budapestén a társulat főpénztárán: letéteményezni.

A mérleg és jelentés f. évi március hó 18-tól kezdve a társulat irodájában betekinthező.

Budapest, 1909 március 10-én.

Az igazgatóság.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR

CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószer Magyarországon. A „Titanit“ ütés, hő, súrlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit“ nem fagy meg. Robbantó erejére, roszasztási képességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantó-anyagokkal versenyez. Kozelőse egyszerű és teljesen veszélytelen. A Titanit: nem vonatkoznak keresk. és belfügymiszteriumok azon övrendelelei, melyek a többi robbantószerekre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok miatt bármely más szállítmányok

kezelteknek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint többi robbantószerké, hanem bármely vonattal, vagy hajóval bármely időben történhetik. A Titanit ára a robbantószernek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit. A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képviselete:

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.